

Čo je Európska únia?

Európska únia (alebo tiež Spoločenstvo) je jedinečné hospodárske a politické **ZOSKUPENIE 27 SUVERÉNNYCH DEMOKRATICKÝCH KRAJÍN EURÓPY**. V 50.-tych rokoch 20. storočia založilo šesť vyspelých krajín - Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko a Holandsko - Európske hospodárske spoločenstvo (EHS), ktorého cieľom bola hospodárska spolupráca a ochrana mieru v Európe ([viď Rímske zmluvy \(1957\)](#)). V roku 1973 sa pripojilo Dánsko, Írsko a Veľká Británia (Spojené kráľovstvo), v roku 1981 Grécko, v roku 1986 Španielsko a Portugalsko. Od 1. júla 1987 platí [Jednotný európsky akt](#), ktorý ustanovil úpravy potrebné pre vnútorný trh.

Po zjednotení Nemecka sa v roku 1990 pridali aj spolkové krajiny východného Nemecka. Novou zmluvou ([viď Maastrichtská zmluva](#) a následne aj [Amsterdamská zmluva](#) z roku 1997) sa v roku 1992 prisúdilo inštitúciám Spoločenstva viac zodpovednosti a zaviedli sa nové formy spolupráce medzi vládami štátov, čím vznikla Európska únia ako taká ([viď Úplné znenie zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie \(2010\)](#)). V roku 1995 sa EÚ rozšírila o Rakúsko, Fínsko a Švédsko. Najväčšie rozšírenie o 10 nových členských krajín však nastalo 1. mája 2004, kedy sa pridali aj mnohé postkomunistické krajiny Európy: Česká republika, Estónsko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Poľsko, Slovinsko a Slovensko. Na vstup do tohto Spoločenstva kandidujú ďalšie krajiny - Chorvátsko, Turecko, Macedónsko a ďalšie sa uchádzajú o začlenenie.

Každá kandidujúca krajina na vstup do EÚ musí splniť prinajmenšom tri skupiny kritérií: politické (demokratický systém, ľudské práva, právny štát), ekonomické (trhová ekonomika) a kritériá prijatia „**acquis communautaire**“ (súbor záväzkov a práva EÚ). Navyše, pokiaľ sa chce členská krajina EÚ stať členom **Európskej menovej únie** (t.j. prijať spoločnú menu Euro), musí splniť ekonomické Maastrichtské kritériá.

Vid' tiež: História v skratke - [Európa v pohybe](#) a [Významné udalosti v histórii EÚ](#)

HLAVNÉ CIELE EÚ sú: mier, prosperita a sloboda pre vyše 500 miliónov občanov v spravodlivejšom a bezpečnejšom svete. Cieľom je Európa s výrazným hospodárskym rastom, konkurencieschopnou ekonomikou a zlepšujúcou sa kvalitou životného prostredia. Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika a spolupráca v oblasti justície a vnútra, ktorá sa uskutočňuje na základe medzinárodných zmlúv (uvedené v texte, resp. [viď Ústava ES](#)).

Medzi **ZÁKLADNÉ PRINCÍPY** Európskej únie patrí **voľný pohyb kapitálu, tovaru a služieb** ([viď Charta základných práv Európskej únie](#)). Obchodovanie s tovarom napr. so zvýhodneným clom, sa uskutočňuje aj v rámci rôznych medzinárodných zmlúv s tretími krajinami (Schéma č.1 - štruktúra a zmluvy ES - [viď Dokumenty na stiahnutie](#)). **Voľný pohyb osôb** v rámci EÚ je možný v zmysle medzinárodných dohôd ([viď Schengenská dohoda](#)). Spoločný schengenský priestor sa 21. decembra 2007 rozšíril o ďalších deväť krajín, okrem iného aj o Slovensko.

Jedným z princípov Európskej únie je aj prenášanie právomocí národných štátov na medzinárodné **EURÓPSKE INŠTITÚCIE A ORGÁNY** ([viď Lisabonská zmluva](#)). Základný je tzv. „inštitucionálny trojuholník“ - [Rada Európskej únie](#), ktorá zastupuje jednotlivé členské štáty, [Európska komisia](#), ktorá sa snaží presadzovať záujmy EÚ ako celku a [Európsky parlament](#),

ktorý zastupuje občanov EÚ a poslanci sú nimi priamo volení. Tieto základné inštitúcie EÚ navzájom komunikujú, zúčastňujú sa na spolurozhodovacom procese a tvoria politiku a legislatívu ES. Európska Komisia, po diskusii so zástupcami samosprávy, obchodu, či iných zainteresovaných strán, navrhuje nové právne predpisy, a tie v rámci spolurozhodovacieho procesu schvaľuje Rada a Parlament. Tie môžu v zmysle zmlúv postupovať tromi legislatívnymi postupmi: súhlasom, konzultáciou, alebo spolurozhodovaním. Hlavnými typmi právnych predpisov EÚ sú nariadenia (majú záväzný charakter buď vo všetkých krajinách, alebo ak sú určené len pre niektoré) a smernice (majú skôr usmerňovací charakter a musia sa implementovať do národného práva členských krajín). Po ukončení legislatívneho procesu sa všetky dokumenty zverejňujú v [Úradnom vestníku ES](#).

Dôležitú úlohu však zohrávajú aj ďalšie inštitúcie a orgány - [Súdny dvor](#), ktorý presadzuje európsky právny poriadok a [Dvor audítorov](#), ktorý kontroluje financovanie činností EÚ. Okrem inštitúcií má Únia aj viacero iných orgánov, ktoré majú osobitné úlohy (napr. Európska centrálna banka, Európsky hospodársky a sociálny výbor, atď.).

AKTIVITY EÚ pokrývajú celý rad oblastí - poľnohospodárstvo, obchodnú politiku, sociálnu politiku, atď. Všetky aktivity inštitúcií a členov EÚ sú zamerané na napĺňanie cieľov Spoločenstva. Výsledkom potom môže byť zvyšujúci sa vek obyvateľov EÚ vďaka lepšej životnej úrovni, bezpečnejšie potraviny, zdravšie životné prostredie, spoločný postup a opatrenia proti zločinu a terorizmu, príležitosti študovať, či pracovať v iných krajinách, atď. /pozri tiež časť Spoločná poľnohospodárska politika/

Viac informácií o Európskej únii hľadajte:

Európske informačné centrum - Dom EÚ, Bratislava, Palisády 29; tel. 02/54431718, eic@europa.sk ; navštíviť možno osobne Po-Št: 9.00 - 17.00 a Pia: 9.00 - 16.00.

www.europa.eu

www.vasaeuropa.sk

www.euroinfo.sk

www.mpsr.sk

www.foreign.gov.sk

www.wikipedia.sk

[Európa v kocke](#)